

KAYSERİ İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
2024-2025 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
COĞRAFYA 10. SINIF I. DÖNEM II. ORTAK YAZILI SINAVI

SABAH
OTURUMU

ADI SOYADI:
SINIFI VE ŞUBESİ: /
ÖĞRENCİ NUMARASI:

Aldığı Puan

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

1. Bu soru kitapçığında 11 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Cevaplarınızı, soruların altında/yanında boş bırakılan yerlere yazınız.
3. Sınav 100 (yüz) tam puan üzerinden değerlendirilecektir.
4. 1. Soru 4 puan, 2 ve 3. Soru 6 puan, 4. Soru 14 puan, diğer sorular 10'ar puan değerindedir.

GENEL AÇIKLAMALAR

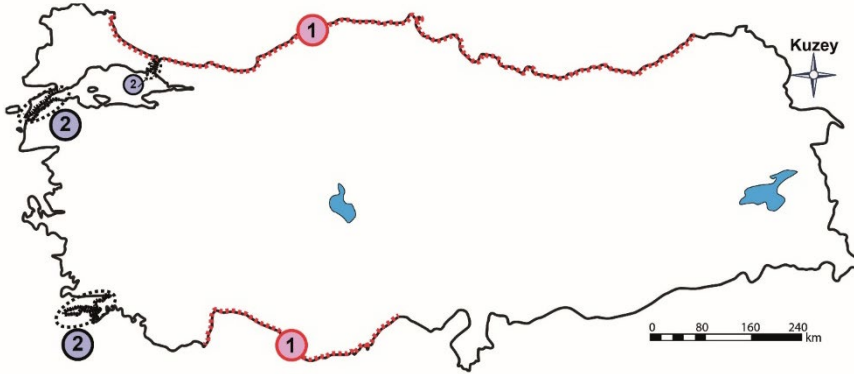
- 1- Harita olan sorularda (2, 6 ve 8. sorular) harita üzerine yapılan cevaplar değerlendirmeye alınacaktır.
- 2- Boş bırakılan ve ilişkisiz-yanlış yanıtlar 0 puandır.

1. Yer şekillerinin oluşumunda kayaçların önemli bir rolü bulunmaktadır. Yapı, doku ve mineral özellikleri farklı kayaçlar farklı yer şekillerinin oluşumuna imkân sağlar. Volkanik faaliyetler sırasında yüzeye çıkan küllerin üst üste birikmesiyle oluşan tüfler, aşınmaya karşı fazla dirençli değildir. Bu nedenle tüflü yamaçlardan inen selinti suları tüfleri kolayca aşındırırken tüflerin arasında bulunan andezit ve bazalt gibi dirençli kayaçları ve bunların altındaki tüflü kısımları aşındıramaz. Böylece konik şekilli yükseltiler ve bunların üzerinde şapka gibi duran sert büyük kayaçlardan oluşan ilginç yer şekilleri meydana gelir.

Yukarıda verilen ve farklı kayaç türlerinin farklı hızda aşınmasıyla oluşan yer şeklinin adını yazınız? (4 Puan)

Peribacaları veya Peribacası (4 Puan)

2. Aşağıdaki Türkiye haritasında kıyılarımızın bir kısmı numaralandırılarak gösterilmiştir. (6 Puan)

1 ve 2 numaralarıyla gösterilen kıyılarımızda hangi kıyı tipleri görülür? Kıyı tiplerinin adını yazınız.

1: Boyuna Kıyılar (3 puan)

2: Ria tipi Kıyılar (3 puan)

→Harita üzerine yapılan cevaplar değerlendirmeye alınacaktır.

3. Ülkemizde derinlik ve yüzey volkanizmasının etkisiyle çeşitli yeryüzü şekilleri oluşmuştur. Erciyes Dağı'ndaki ana volkan konisi, bazalt ve andezit lavlarının püskürmesiyle meydana gelmiştir. Yanardağ faaliyetleri sırasında lav, tuf ve lapilliler (yanardağ çakılı) yaklaşık 100 kilometre uzaklığa kadar yayılmış ve bu volkanik malzemeler, dağın çevresindeki tepe ve platoların bugünkü yapısını oluşturmuştur.
- Uludağ ise, Paleozoik döneme ait mermer bir kabuk içine sokulan granit, siyenit ve gabro gibi kayalardan oluşan bir batolittir. Bu kayalar, Uludağ'ın bugünkü kütleli yapısını ve jeolojik karakterini belirlemiştir.

Buna göre bu iki dağ hangi tür volkanizma sonucu meydana gelmiştir? Yazınız. (6 Puan)

Erciyes Dağı: Yüzey Volkanizması (3 Puan)
Uludağ : Derinlik Volkanizması (3 Puan)

4. Aşağıdaki tabloda yer şekilleri, onları oluşturan dış kuvvet ve oluşum şekli verilmiştir. Verilen tabloda boş kalan yerleri tamamlayınız. (14 Puan)

Yer şekli	Oluşturan dış kuvvet	Oluşum şekli
Hörgüç kaya	Buzullar (2p)	Aşınım (1p)
Lagün	Dalga ve akıntılar (2p) Kıyı şekli	Birikim
Traverten	Yeraltı suları (karstik Şekiller- Çökelmeyle oluşan şekiller) (2p)	Birikim (1p)
Yardang	Rüzgarlar (2p)	Aşınım (1p)
Delta	Akarsular	Birikim (1p)
Menderes (Büklüm)/ Seki (taraça) (2p) (İki cevaptan birini yazması yeterlidir)	Akarsular	Aşınım ve birikim birlikte etkili

Not: Akarsuların aşınım ve birikim faaliyetlerinin birlikte etkili olduğu yer şekilleri;
- Menderes (Büklüm)
- Seki (Taraça) -Bu iki yer şeklinden birinin yazılması yeterli olacaktır.

5. Türkiye'de heyelan en fazla Karadeniz kıyı kuşağında görülmektedir. Heyelan oluşumuna etki eden faktörler nelerdir? Yazınız. (10 Puan)

Heyelan oluşumunda etkili başlıca faktörler: (10 Puan)
a. Eğim, b. Yağış, c. Kaya ve toprak cinsi d. Tabakaların durumu
e. Beşeri çalışmalar (İnsan etkisi)

NOT: "e. Beşeri çalışmalar" maddesiyle ilgili olarak öğrenci cevaplarında farklı örnekler olursa puanlamada dikkate alınacaktır. Örnek: Madencilik faaliyetleri, yol yapım çalışmaları, yamaçlarda dengeyi bozan diğer çalışmalar vb.

6. Ülkemizde volkanik dağlar, Doğu ve Orta Anadolu'da yaygındır. Aşağıda verilen haritada harflerle işaretli olan Orta Anadolu'daki volkanik dağların adlarını haritanın yanında verilen boşluklara yazınız. (10 puan)

- A. Erciyes Dağı (2 p)
B. Melendiz Dağı (2 p)
C. Hasan Dağı (2 p)
D. Karacadağ (2 p)
E. Karadağ (2 p)

→Harita üzerine yapılan cevaplar değerlendirmeye alınacaktır.

NOT: Bölgede yer alan dağ isimlerini doğru yazılıp sıralama hatası yapılması durumunda kısmi puanlama yapılacaktır. Kısmi puanlama örnekleri.

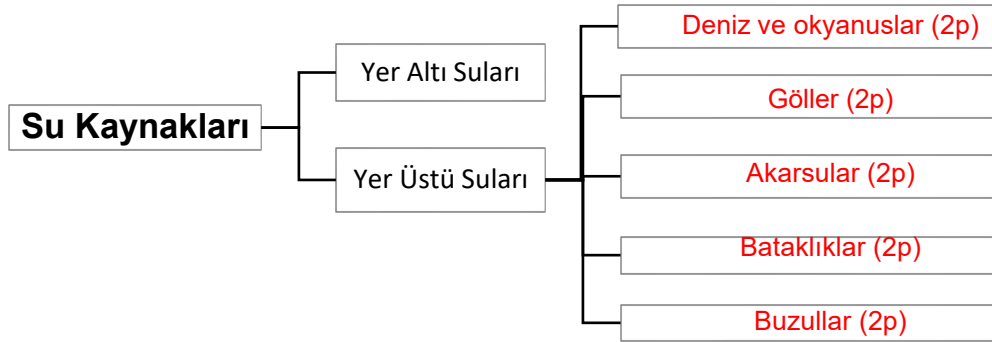
Örnek1:

- A- Erciyes (2)
B- Hasan Dağı (1)
C- Melendiz (1)
D- Karadağ (1)
E- (0)

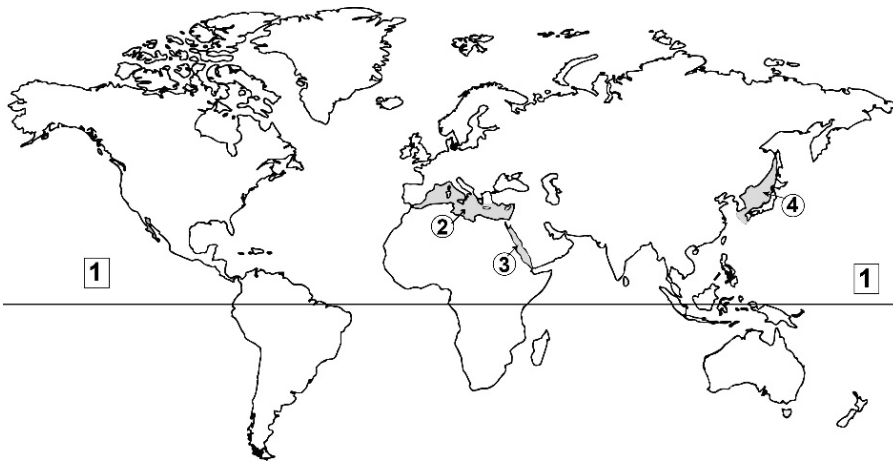
Örnek2:

- A- Erciyes (2)
B- Melendiz (2)
C- Hasandağı (2)
D- Tendürek (0)
E- Karacadağ (1)

7. Yeryüzündeki sular, "yerüstü suları" ve "yeraltı suları" olmak üzere iki gruba ayrılır. Aşağıdaki şemada, yerüstü sularını oluşturan su kaynaklarını kutucuklara yazınız. (10 Puan)

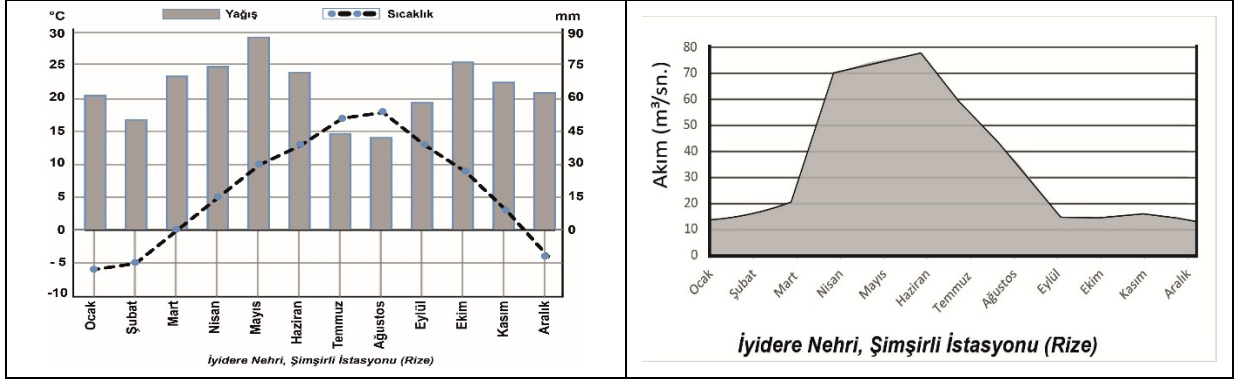
8. Aşağıda Dünya haritasında rakamlarla gösterilen okyanusların ve denizlerin adını haritanın altında verilen noktalı yerlere yazınız. (10 Puan)

1. Büyük Okyanus (Pasifik) 3p
2. Akdeniz 3p
3. Kızıldeniz 2p
4. Japon Denizi 2p

→Harita üzerine yapılan cevaplar değerlendirmeye alınacaktır.

9. Türkiye'deki akarsuların beslenme kaynakları çeşitli faktörlerin etkisiyle birbirinden farklıdır. Aşağıda Rize'de bulunan İyidere Deresi'nin (İkizdere Çayı) yukarı çığırında yer alan Şimşirli İstasyonu akım grafiği ve o yörenin sıcaklık ve yağış grafiği verilmiştir.

Buna göre, Haziran ayında sıcaklık artıp yağış azalmasına rağmen akarsu akımının belirgin bir şekilde artmasının sebebi nedir? Açıklayınız. (10 Puan)

Verilen akarsu haziran ayında kar ve buz erimeleriyle beslenmektedir. (10 p)

Bu durumu ifade eden cevaplar doğru kabul edilecektir.

Örnek Cevaplar:

- Kışın yağın karların haziran ayında erimesiyle akarsu akımında artış görülmüştür.
- Akarsuyun yukarı çığırınının kar ve buz suları ile beslenen bir akarsu olduğunu gösterir.
- Bu akarsu kar ve buz sularıyla beslenen akarsudur. - Kar erimelerinin etkisi vardır.

10. 1960'lı yıllarda ülkemizde kişi başına düşen su miktarı 4.000 m³ iken günümüzde 1.430 m³e gerilemiştir. 2030 yılında kişi başına düşen su miktarının 1.120 m³ olacağı öngörülmektedir.

Verilen yıllar içerisinde kişi başına düşen su miktarının azalmasının nedenlerinden iki tanesini yazınız. (10p)

- a. Yüksek nüfus artışı b. Küresel iklim değişikliğinin etkisi c. Su kaynaklarının aşırı ve bilinçsiz kullanımı d. Kuraklık e. Sanayileşme ve kentleşme f. Su kirliliğinin artması vb.

Verilen yıllar içerisinde su miktarının azalmasında etkili olan faktörlerden iki tanesinin (2x5=10 Puan) yazılması yeterli olacaktır. Bir madde yazılması durumunda, 5 puan olarak değerlendirilecektir.

Yukarıda verilen faktörler dışında yazılan ve doğru olan faktörler de puanlamada dikkate alınacaktır.

11. Aşağıdaki tabloda toprak oluşumunu etkileyen faktörlerle ilgili açıklamalar verilmiştir.

Açıklamada verilen ve toprak oluşumunu etkileyen faktör hangisidir? Karşısındaki boşluğa yazınız. (10 Puan)

Açıklama	Etkili olan faktör
Toprak oluşumu için çok uzun bir süreye ihtiyaç vardır. Normal koşullarda 1 cm kalınlığındaki toprağın oluşabilmesi için 100-150 yıl geçmesi gerekmektedir.	Zamanın etkisi (5 P)
Eğim, yükselti ve bakı özellikleri toprak oluşumunu etkiler. Eğimli yamaçlar ile düzlük araziler arasında toprağın oluşumu ve özellikleri bakımından belirgin farklar vardır. Eğimli arazilerde toprak kalınlığı azdır.	Yer şekillerinin etkisi (5 P) (Eğimin etkisi cevabı da doğru kabul edilecektir.)

Adı Soyadı:

Öğrenci No:

İmza: